

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
EKONOMIKOS POLITIKOS GRUPĖ

PAŽYMA

DĖL VIEŠŲJŲ PIRKIMŲ TARNYBOS 2023 METŲ VEIKLOS ATASKAITOS IR METINIO
ATASKAITŲ RINKINIO PATEIKIMO

2024-03-15 Nr. NV-587

Vilnius

Teikėjas: Viešųjų pirkimų tarnyba (VPT).

Pagrindas: Viešųjų pirkimų įstatymas - pasibaigus kalendoriniams metams, VPT skelbia Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymo nustatyta tvarka parengtą savo metinių ataskaitų rinkinį ir jį pateikia Seimui ir Vyriausybei.

Tikslas: pristatyti VPT veiklos rezultatus.

VPT pagrindiniai veiklos tikslai:

1. užtikrinti įstatyminių reglamentavimų atitinkantį, patikimą ir stabilų informacinių sistemų veikimą: planuota sukurti informacinė sistema SAULĖ IS nebuvo sukurta. Dėl esminių pažeidimų VPT sutartį su tiekėju nutraukė. Todėl dalis CVP IS reikalingų funkcijų nebuvo kuriama, numatant jas įdiegti planuojamoje sukurti SAULĖ IS. Ko pasekoje galimai sumažėjo teigiamai CVP IS vertinančių viešųjų pirkimų dalyvių dalis (proc.) – 78,1 proc. (2022 m. – 80,3 proc.). Tačiau, anot VPT, atsižvelgdama į įstatyminio reglamentavimo pokyčius, ji atliko būtinus CVP IS tobulinimo darbus, siekiant užtikrinti stabilų informacinių sistemų veikimą. 2024 m. VPT organizuos naują CVP IS modernizavimo įsigijimo procesą, tačiau ji sieks skaidyti į modernizavimo etapus, kad CVP IS vartotojai kuo greičiau galėtų turėti patikimą ir modernią sistemą. Prognozuojama, kad visos apimties CVP IS modernizavimas galėtų trukti nuo 3 iki 5 metų.

2. didinti viešųjų pirkimų skaidrumą ir efektyvumą: VPT organizuojuose mokymuose dalyvavo 6 832 dalyviai (planuota 2 500); parengtos ir (arba) atnaujintos 24 pirkimų vykdytojams ir tiekėjams skirtos metodinės priemonės (planuota 4); VPT atsakingoms ministerijoms pateikė 5 siūlymus dėl viešųjų pirkimų sistemos tobulinimo (planuoti 2); anot VPT, pirkimų dalyviai VPT elektroniniu paštu suteiktas konsultacijas vertino labai gerai – vidutiniškai 9,52 balo (iš 10 galimų).

3. užtikrinti efektyvią ir į rezultatus orientuotą VPT veiklą: kvalifikaciją tobulino 82,3 proc. VPT darbuotojų. Tačiau, anot VPT, didesnę, nei planuota, vidutinės savanoriškos darbuotojų kaitos rodiklio reikšmę (22,2 proc.) lėmė tai, kad VPT buvo įvykdyti struktūriniai pokyčiai, kita priežastis - nekonkurencingas darbo užmokestis, dėl to sunku pritraukti kompetentingų viešųjų pirkimų specialistų, juos išlaikyti VPT.

Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimas:

- vykdant Vyriausybės programos įgyvendinimo plano nuostatą „Įgyvendinti viešųjų pirkimų profesionalumo stiprinimo reformą ir nustatyti rekomenduojamus viešųjų pirkimų specialistams keliamus kvalifikacijos reikalavimus, sukurti viešųjų pirkimų specialistų mokymo programas, mokymo modulius ir perkančiųjų organizacijų motyvavimo sistemą“, 2023 m. buvo tobulinamas ir vykdomas 2022 m. pradėtas pirkimų specialistų atestavimo procesas – nuo virtualios atestacijos sistemos veikimo pradžios iki 2023 m. pabaigos egzaminą išlaikė ir galiojančius pažymėjimus turi 928 asmenys. Pasitelkiant šiuolaikines technologijas, buvo sukurta galimybė pirkimų specialistų pažymėjimų galiojimą patikrinti nuskaitant QR kodą, esantį ant pirkimų specialisto pažymėjimo. Dėl besikeičiančio reglamentavimo buvo iš naujo apsvarstyti atestavimo klausimai, per 2023 m. sistema papildyta daugiau kaip 900 vnt. naujų klausimų;

- vykdant Vyriausybės programos įgyvendinimo plano nuostatą „Sustiprinti aplinkos apsaugos kriterijų naudojimo privalomumą viešuosiuose pirkimuose, įtvirtinti nuostatas, kad nuo 2023 m. prekės, paslaugos

ir darbai įsigyjami tik žaliųjų pirkimų būdu, įdiegti konsultavimo, informacijos sklaidos ir bendradarbiavimo su rinka mechanizmus žaliųjų viešųjų pirkimų srityje“, pagal pirkimų skelbimų duomenis sukurtas naujas žaliųjų pirkimų stebėsenos įrankis. Pagrindinis įrankio tikslas – žaliųjų pirkimų praktinių pavyzdžių paieška. Įrankis yra interaktyvi priemonė, kurioje pateikiama informacija pagal pirkimų vykdytojų pirkimų skelbimuose pateiktus duomenis apie tarptautiniuose ir supaprastintuose (įskaitant ir mažos vertės) pirkimuose keliamus aplinkosauginius reikalavimus. Paminėtina, kad 2023 m. žaliųjų pirkimų vertės dalis siekė 89,3 proc. nuo visų per metus įvykusių pirkimų vertės – 2023 m. siektina žaliųjų pirkimų rodiklio reikšmė (100 proc.). 2023 m., palyginti su 2022 m., 29,1 procentinės dalies išaugo žaliųjų pirkimų vertės dalis nuo bendros pirkimų, kuriuos vykdant galėjo būti taikomi žaliųjų pirkimų reikalavimai, vertės, atitinkamai žaliųjų pirkimų skaičius išaugo 52,6 procentinės dalies.

Pagal VPT ataskaitos duomenis: didėjo įvykusių pirkimų dalis nuo visų pirkimų (proc.) – 75,8 proc. (2022 m. – 67,6 proc.). Pirkimų vykdytojai pirkimuose dažniau taikė kokybės kriterijų – pagal vertę 47,8 proc. (2022 m. – 40,6 proc.), pagal skaičių 22,0 proc. (2022 m. – 19,7 proc.). Didėjo vidutinis pasiūlymų skaičius pirkimuose, įskaitant centralizuotus pirkimus – 2023 m. siekė 3,4 pasiūlymo (2022 m. – 3,2), o pirkimų vykdytojams pirkimus vykdant tik savarankiškai (be centralizuotų pirkimų) išliko nepakitęs – apie 2,2 pasiūlymo (2022 m. – 2,2).

VPT veiklos prioritetai, kaip ir ankstesniais metais, iš esmės lieka tie patys, t. y. 1) Elektroninių viešųjų pirkimų efektyvumo didinimas (be kita ko, viešųjų pirkimų skaidrumo ir procedūrų efektyvumo didinimas palaikant ir tobulinant CVP IS, ją pritaikant prie teisinio reguliavimo pokyčių); 2) Konkurencingumo skatinimas ir ekonominio naudingumo vertinimo kriterijaus taikymo viešuosiuose pirkimuose didinimas (be kita ko, viešųjų pirkimų dalyvių kompetencijų stiprinimas, siekiant ekonominio naudingumo vertinimo kriterijaus pagrindu vykdomų pirkimų skaičiaus augimo, siekiant pirkimų, kuriuose dalyvauja daugiau nei vienas tiekėjas, skaičiaus augimo; prioritetą skirti statybos ir sveikatos sektoriams, kuriuose išleidžiama santykinai daug valstybės viešųjų finansų ir kuriuos vykdant pirkimo vykdytojų kompetencijos bei žinios turi būti pakankamos, kad būtų užtikrintas viešųjų pirkimų principų laikymasis bei racionaliai panaudotos pirkimams skirtos lėšos); 3) Darniųjų pirkimų plėtra (be kita ko, metodinės pagalbos priemonių ir įrankių kūrimas bei informacinės sklaidos didinimas, stiprinant viešųjų pirkimų dalyvių kompetencijas, ypatingą dėmesį skiriant socialiai atsakingų ir inovatyvių viešųjų pirkimų skatinimui).

Dalykinio vertinimo išvada: siūlytina pirmiausia VPT veiklos rezultatus aptarti tarpinstituciniame pasitarime, prieš teikiant VPT veiklos ataskaitą Vyriausybės pasitarimui.

Patarėjas

Saulius Gaigalas